

Ur *Offensiv* 2007-07-26

Motsättningarna skärps i Evo Morales Bolivia

Vänstervågen i Latinamerika har sina starkaste uttryck i Chavez regering i Venezuela och Evo Morales regering i Bolivia. Motståndet mot den nyliberala politiken där har kunnat växla om till att gå på offensiven och ord som "socialism" och "förstatligande" har hamnat på dagordningen igen, efter lång tids frånvaro efter den nyliberala offensiven som svepte över världen efter stalinismens kollaps.

Samtidigt som socialister världen över måste nära följa kampen och stödja alla progressiva steg, så måste vi med öppna ögon se på de motsättningar och risker som finns inbyggda i situationen. I Bolivia finns det en aktiv massrörelse från vänster, som kräver verkliga förbättringar för den fattiga befolkningen, efter århundraden av utsugning och förtryck.

Men å andra sidan finns även den gamla eliten kvar och motsättningarna bryter regelbundet ut i form av blodiga sammanstötningar. Evo Morales regering försöker hitta en kompromissväg ut, utan att bryta helt med det kapitalistiska systemet. Det är en farlig väg, då det lämnar utrymme för den gamla högern att underminera regeringen och även förbereda för en mer avgörande offensiv, samtidigt som många aktivister kan resignera inför faktumet att den regering som man hjälpt till att lyfta fram inte visar en väg ut ur den sociala krisen.

Under detta år har vi sett hur alla gamla stridsfrågor fortfarande är olösta: oljan och gasen, grundlagen, arbetslösheten, de låga lönerna, jordfrågan etc.

En av grundfrågorna vad gäller den nya grundlagen (konstitutionen) från ursprungsbefolkningens sida är att göra slut på resterna av kolonialtidens lagar och öka autonomi (självbestämmandet) åt ursprungsbefolkningen, som utgör mer än 60 procent av befolkningen. De vill ha ökat inflytande i fördelningen och äganderätten till jorden och naturtillgångarna.

Den konservativa högern, å sin sida, inser att de kommer att ha svårt att återfå kontroll över hela landet och vill ha en ökad autonomi åt de olika departementen (motsvarande län). De konservativa har en starkare ställning i den låglänta, västra delen av landet, där också de flesta sojaodlingarna samt merparten av olje- och gastillgångarna finns.

Evo Morales försöker att balansera mellan de två positionerna. Hans parti, MAS, misslyckades med att vinna de två tredjedelars majoritet i valet till den konstituerande församlingen den 2 juli i fjol som skulle ha krävts för att skriva om grundlagen på egen hand. Därför har utformningen av den nya konstitutionen dragit ut på tiden och Evo Morales har därför försökt att hitta en kompromissväg ut.

Cochabamba varnande exempel

En av eftergifterna åt högern var att hålla en folkomröstning om ökad autonomi åt departementen. I regionen dominerad av den konservativa högeroppositionen, den så kallade "halvmånen" (formad av städerna Santa Cruz, Beni, Pando och Tirija), vann "ja" till ökad autonomi, men i landet som helhet var det 58 procent som röstade "nej".

Striderna som sedan utspelade sig i Cochabamba är ett varningstecken på vad som kan hända om inte avgörande steg tas för att bryta den gamla elitens makt en gång för alla.

De senaste åren har Cochabamba varit en av nyckelregionerna i kampen mot den nyliberala politiken. Det var där som "vattenkriget" utspelades år 2000, då lokalbefolkningen lyckades sparka ut de utländska bolagen som köpt upp vattnet. Trots att MAS har ett styrkefäste där, lyckades en högerkandidat vinna valet till prefekt (borgmästare) 2005, vilket visar hur bräcklig MAS ställning ännu är.

Den senaste konflikten började med att borgmästaren Manfred Reyes Villa inte accepterade den stora nej-segern i regionen på 62 procent.

Den 14 december höll han ett tal där han ställde sig på Santa Cruz (styrkefästet för den gamla eliten) sida och sade att han skulle hålla en ny folkomröstning i regionen, då han menade att folket inte förstått frågan vid den tidigare omröstningen.

En vecka senare samlades de olika folkliga organisationerna på initiativ av COD (den regionala avdelningen av den radikala landsorganisationen COB) och lade upp planer på massprotester för att tvinga bort Reyes. Denne å sin sida gick till motoffensiv med rasistiska argument som att "staden håller på att intas av infödingar" och tog hjälp av den paramilitära gruppen "Demokratisk ungdom" för att attackera coca-odlarna som deltog i protesterna. En coca-odlare, Juan Tica, dödades den 11 januari, vilket ledde till en explosion av protester.

Den 16 januari hade 30 000 bönder anlänt till staden och den paramilitära gruppen försvann. En folkförsamling med 40 000 deltagare beslöt att utse en "revolutionär prefektur". Vid det läget flydde Reyes staden. Men trots de radikala ordalagen var det få som vågade trotsa eller hade ett alternativ till centralregeringen.

Evo Morales gick ut hårt och sade att rörelsen måste dra sig tillbaka och respektera den folkvalde prefekten och att Morales skulle arbeta för att införa möjligheten att genom en folkomröstning återkalla folkvalda. Den "revolutionära prefekturen" sammanträdde aldrig, men det var först en månad senare som Reyes vågade sig på att återta styret i staden.

Arbetarna kräver förbättringar

Bolivias ekonomi har förbättrats dramatiskt de senaste åren, med tillväxt på över 4 procent för tredje året i rad och förbättrade statsfinanser. Statens skatteintäkter från gasen och oljan har ökat kraftigt med stigande råvarupriser, de höjda skatterna och en ökad exportvolym. Under 2004 fick den bolivianska staten in 287 miljoner dollar i skatteintäkter från gasen och oljan. År 2005 ökade inkomsterna till 608 miljoner dollar, 2006 till 1 352 miljoner och i år väntas de bli hela 2 000 miljoner dollar.

De större och medelstora företagen har de senaste två åren ökat sina vinster med 85 procent, samtidigt som reallönerna i privata sektorn sjunkit med nio procent och i den offentliga med 4 procent, enligt Econoticias Bolivia.

Det förbättrade läget för ekonomin har fått många arbetargrupper att gå ut och kräva sin del av tillväxten. Evo Morales lovade i valrörelsen 2005 att minimilönen skulle tredubblas. Efter valet ville han inte kännas vid löftet och minimilönen har bara varit föremål för mindre justeringar. I år höjdes minimilönen med 5 procent, knappt mer än inflationen på 4,5 procent.

"Vi säljer mer gas och det kommer in mer pengar. Men för oss är det bara prat, gaspengarna har inte kommit till arbetarnas plånböcker", säger Pedro Montes, ledaren för COB.

Lärarna, sjukvårdspersonal och gruvarbetare gick ut i kamp för högre löner och Evo Morales olagligförklarade en del av strejkerna under maj.

Förstatligande eller partnerskap

"Ett förstatligande på knä", var rubriken när den förre ministern för olja och gas, Andrés Soliz Rada, såg tillbaka på det år som gått sedan dekretet om nationalisering av Bolivias olja och gas den 1 maj 2006. Andrés Soliz Rada, som hade skrivit texten till dekretet, avgick från sin ministerpost i protest mot att innehållet urvattnats.

Rada menade till exempel att man inte skulle ersätta de multinationella företagen för de aktier som staten skulle ta över i de tidigare privatiserade företagen för att det statliga företaget

YPFB skulle få aktiemajoritet (d v s det var aldrig tal om ett totalt förstatligande, utan bara att vinna aktiemajoritet och behålla de utländska företagen som minoritetsägare). Han menade att aktierna skulle ses som ersättning eller böter för alla åren som företagen verkat i landet med olagliga kontrakt (år 2005 konstaterade konstitutionsdomstolen att de kontrakt som hade upprättats på 90-talet under privatiseringen av oljan och gasen bröt mot grundlagen) och andra brott, men Evo Morales valde att betala för aktierna.

Rada menar att av förstatligandena så återstod bara nya, omförhandlade avtal och höjda skatter, vilket inte är att gå speciellt mycket längre än den förre presidenten Mesa, som blev fälld av massprotesterna som krävde förstatligande av oljan och gasen.

Under den rörelsen var Evo Morales och MAS alltid den mer återhållsamma delen. Morales kunde dock väljas till president ändå i slutet av 2005 just på grund av massrörelsen och därför var han tvungen att ta steg framåt mot ett förstatligande om än ett begränsat sådant. Därför satsades desto mer på att göra ett så spektakulärt "förstatligande" som möjligt, genom att låta militären gå in i oljefälten och hänga upp banderoller som sade "förstatligad egendom", samtidigt som förhandlingar om nya kontrakt startades med de olika multinationella bolagen.

De mer radikala delarna av rörelsen menade att det här var tillfället att ta över tillgångarna helt, vilket redan hade skett två gånger i Bolivias historia, 1937 och 1969. Det fanns även juridisk grund för att göra det, då konstitutionsdomstolen förklarat att alla kontrakt som upprättades under privatiseringarna på 90-talet bröt mot grundlagen. Men Evo Morales hade aldrig för avsikt att gå så långt.

Partners?

"Nu är vi partners", sade Evo Morales när han annonserade de 44 kontrakten 1 maj i år.

Den 12 maj deklarerade Evo Morales officiellt att regeringen tagit kontroll över de två oljeraffinaderier som hade sålts till brasilianska oljefjätten Petrobras 1999. Raffinaderierna köptes tillbaka för 112 miljoner dollar, något mer än de 102 miljoner Petrobras ursprungligen betalat. Under de år Petrobras ägt raffinaderierna har de dragit in cirka 560 miljoner dollar.

De ökade skatteintäkterna räcker ännu inte för att lösa de sociala problemen, men inte heller till att göra nyinvesteringar i produktionen. Det statliga bolaget YFPB som innan privatiseringarna på 90-talet skötte all produktion av olja och gas har nu fått en ökad roll, men saknar tillräckligt med egna resurser. Evo Morales vill därför inte bryta banden med de multinationella bolagen, vilket många även inom det egna partiet kräver. "Det var inte möjligt att utvisa företagen eller konfiskera", sade han när de 44 nya kontrakten annonserades på 1 maj i år.

Avsaknaden av egen infrastruktur och beroendet av exporten visas av att landet räknar med att ha brist på gas för inhemsk konsumtion under denna vinter och därför har gjort upp om att importera gas från Venezuela!

Det går inte att köpa ut kapitalisterna. De har enorma resurser som byggts upp genom århundraden av plundring, stölder och utsugning. Försöken med "blandekonomi" som de socialdemokratiska partierna i t ex Sverige genomfört, innebar i slutändan att bevara det kapitalistiska systemet. Det krävs verkliga förstatliganden, där de avgörande delarna av ekonomin tas över i offentlig ägo, utan ersättning för de rika kapitalisterna (däremot kan mindre aktieägare, som kan bevisa att de satsat mindre besparingar på aktier, ersättas). Då kan marknadens makt brytas och resurserna användas för att producera efter behov, inte vinst. Marknadens anarki kan ersättas med en demokratiskt planerad ekonomi, under arbetarnas demokratiska kontroll och styre.

Kompromisser och motsägelsefull politik

Försöken att kompromissa mellan trycket underifrån och trycket från den gamla eliten, samtidigt som han försöker hålla sig på god fot med dels Chavez i Venezuela och Castro på Kuba, men också Lula i Brasilien, leder till att Evo Morales för en politik som ofta är motsägelsefull.

Evo Morales talar om att utvidga sin politik om ”nationalisering”. Tennbolaget Vinto-Ouro som hade tagits över av den förre presidenten Sanchez de Lozada och sedan sålts vidare har tagits tillbaka. Morales har också uttalat att staten ska köpa aktiemajoriteten i telekombolaget ENTEL, som nu ägs av italienska Euro Telecom.

Seger för gruvarbetarna

Gruvarbetarna i Huanuni vann en viktig seger efter en hård kamp där 16 personer dödats i strider och över 100 skadades. Gruvarbetarna krävde ett förstatligande av gruvorna och det statliga gruvföretaget COMIBOL har nu lovat att anställa fyra tusen gruvarbetare, som överlevt genom att sköta gruvbrytning på kooperativ basis. Det är nästan ett fördubblande jämfört med de fem tusen anställa som företaget har idag. Gruvarbetarna lyckades få igenom en löneförhöjning och också att få bort den gruvminister som Evo Morales utnämnt, som sågs som en försvarare av privatiseringen av gruvnäringen. Bolivia var förut en av världens största exportörer av tenn och hade tiotusentals gruvarbetare, som spelade en viktig roll i arbetarkampen, inte minst under revolutionen 1952. Den statliga gruvjätten slogs sönder på 90-talet och tiotusentals gruvarbetare kastades ut i arbetslöshet. Många av dem tvingades sedan överleva på att odla coca-blad, men tog med sig de traditioner av kamp och organisering som byggts upp i gruvorna. Därför är coca-odlarna så väl organiserade idag och en viktig del av kampen.

Morales har också genomfört en jordreform som delade ut statlig jord och jord som inte brukades. Men än så länge är man långt ifrån en genomgripande jordreform. De jättelika sojajordbruken är en viktig del av landets ekonomi och storbönderna en viktig del av högeroppositionen mot Evo Morales regering.

Evo Morales sänkte sin lön från 40 000 bolivare till 15 000 och instiftade en lag som säger att ingen offentlig tjänsteman kan tjäna mer än presidenten.

”Bra affärer”

Men å andra sidan ser vi hur Bolivia fortfarande deltar med trupper i FN-uppdraget i Haiti, tillsammans med bland andra Brasilien. Under senaste toppmötet med den andinska samarbetsorganisationen CAN, där Bolivia, Peru, Ecuador och Colombia ingår (och som Venezuela lämnat till förmån för Mercosur) gick Evo Morales med på att börja förhandlingar om ett frihandelsavtal med EU. ”Presidentens uppgift är att göra bra affärer för landet”, har han sagt vid ett annat tillfälle. Men bra affärer för kapitalister innebär ju inte att arbetarna och bönderna får det bättre, ofta är det precis tvärtom.

Evo Morales vice president, Álvaro García Linera, ses som regeringens ideolog. Han har myntat uttrycket ”andinsk-amazonsk kapitalism”, som benämning på vilken ekonomi de har för avsikt att bygga i Bolivia. I en intervju i tidningen ”Neuva Sociedad” slår han tillbaka kritiken från högern om att regeringen skulle vara företagarfientlig med att säga ”Vad har vi tagit för åtgärder mot produktiva bolivianska företagare? Inga”.

Han menar att regeringens strategi är att komma överens om en ”omfördelning av makten” mellan den gamla eliten och den nya makten som träder fram, men där ursprungsbefolkningen har den centrala rollen.

”Vi vill inte ha en konstitution som antas av 60 eller 70 procent av landet men förkastas av resten”, menar han.

”Jag tror att vi gradvis, genom ett flertal närmanden, kan bygga en process där [makt]blocket som förlorat den absoluta makten och blocket som nu träder fram, och som inte heller kommer att få den totala makten, utformar mekanismer för att omfördela makten”, säger han vidare.

Morales menar att med hans nuvarande politik kan stora framsteg göras. I en intervju till AFP säger Evo Morales att om landet fortsätter att gå framåt så kan det om 15 år liknas vid Schweiz!

”Socialism” eller ”humanism”?

I intervjun tillfrågas han om Bolivia kommer att närma sig Chavez ”Socialism för XXI århundradet”. Hans svar visar på avsaknaden av klarhet om vad ett socialistiskt alternativ skulle innebära:

”Varje land har sina särdrag. I Bolivia är ursprungsbefolkningen socialister utav princip och natur. I vissa [indian]samhällen saknas privategendom. Socialism är att leva med en viss [!] jämlikhet ... Det som intresserar mig är att det råder fred och social rättvisa. Om systemet i Kuba kallas kommunism, så är det bra. Om det i Venezuela är socialism, så är det bra. Jag föredrar termen humanism.”

Samtidigt som hans vicepresident talar om ”andinsk-amazonsk kapitalism”, säger Evo Morales i intervjun att ”kapitalismen är människans värsta fiende”.

Att komma fram till en kompromiss med den gamla makteliten är en ren utopi. I själva verket är det samma politiska linje som drivits av de gamla socialdemokratiska partierna och som lett till att det nya ”maktblocket” anpassar sig efter systemets regler, ”legaliteten” eller den ”institutionella vägen”. Evo Morales försök att balansera kommer att begränsa hans möjlighet att genomföra nödvändiga åtgärder, samtidigt som det finns ett starkt tryck från aktiva rörelser och organisationer. Det går inte att lösa denna motsättning utan att fullständigt bryta med det kapitalistiska systemet, vilket innebär att bryta den gamla elitens och kapitalisternas makt, genom att förstatliga de stora företagen, bankerna, naturtillgångarna och de jättelika jordbruken, under arbetarnas och böndernas kontroll och styre.

Evo Morales kommer inte att följa en utstakad linje, han kommer att kunna pressas av massrörelsen, samtidigt som han däremellan tar steg tillbaka, pressad av den gamla eliten. Om inte en brytning äger rum, kommer hans nya funktionärer att smälta ihop med den gamla statsapparaten och bli en konservativ kraft.

Bygga vidare på kamprörelserna

Socialister måste bygga vidare på de sociala rörelser som finns: facken inom COB, grannskapsorganisationerna, bondeorganisationer etc. Men det krävs också ett politiskt parti som har ett konsekvent socialistiskt program, som bygger på arbetarnas självständiga organisering. Vi kämpar också för en verklig arbetardemokrati, där alla funktionärer i beslutspositioner inom staten tillsätts genom val, utan privilegier, med rotation på posterna för att det inte ska bildas en ny byråkrati.

Bolivias arbetare och bönder har visat på en revolutionär sprängkraft. Om rörelsen lyckas bryta kapitalismens ramar kommer det att vara en enorm inspiration för världens utsugna och förtryckta. Det är för det som CWI:s grupp i Bolivia, Alternativa Socialista Revolucionaria, jobbar.

Marcus Kollbrunner (Socialismo Revolucionario CWI Brasil)

Ur *Offensiv* 2007-08-30

Bolivia på randen till inbördeskrig

Ökade klassmotsättningar och skärpt kris • Behovet av ett revolutionärt socialistiskt parti står klarare än någonsin

Klasskampen har skärpts i Bolivia under de senaste veckorna. Konflikter om den konstituerande församlingen, jordreformen och priserna på basmatvaror har gjort den politiska situationen väldigt känslig. Evo Morales Rörelse mot socialism (MAS) står inför ett ökande tryck från det politiska spektrumets båda ändar.

De som befinner sig i de sociala rörelserna blir allt mer frustrerade och ilska över bristerna i MAS-regeringens politik. Samtidigt gör högern och överklassen allt för att stoppa regeringens åtgärder eftersom de förlorar ekonomiskt på dem, och de är rädda för att de styrande inte längre ska klara av att kontrollera de olika sociala rörelserna och den revolutionära kampen.

Frågan om den konstituerande församlingen har varit en huvudorsak till missnöje inom de sociala rörelserna. Tidsgränsen den 6 augusti för upprättandet av den konstituerande församlingen har passerats och ingen ny konstitution (författning) har antagits. Det finns inte ens något förslag att rösta om. MAS-regeringen, ledd av Evo Morales, har istället gjort stora eftergifter till högeroppositionen om hur den nya författningen ska utarbetas och en ny tidsgräns har satts till den 14 december.

I MAS-partiets bas är det många som är frustrerade, besvikna och ilska över regeringens oförmåga att genomföra en ny konstitution och över de kompromisser den har gjort med högern.

Växande ilska

Ursprungsfolkens bondeorganisationer, som krävt en ny konstitution som garanterar självstyre för ursprungsinvånarnas lokalsamhällen, är särskilt upprörda. Två mäktiga bondeorganisationer, La Confederación de Pueblos Indígenas del Oriente Boliviano (CIDOB) och Consejo Nacional de Ayllus y Markas de Qullasuyu (Conamaq) har offentligt förkastat kompromissen och dödförklarat den konstituerande församlingen.

Detta har haft den positiva effekten att det tvingat somliga inom MAS-partiet att offentligt tillkännage att de är beroende av de sociala organisationerna för att övervinna högeroppositionens motstånd mot fundamentala förändringar.

Utan tvekan kommer också många av de mer frustrerade och radikala gräsrotsaktivisterna inom MAS-partiet likaväl som de mer radikala understödjande campesinoföreningarna och fackföreningarna att se detta som en väckarklocka för att börja mobilisera de sociala rörelserna runt en radikal plattform. De manar till en fördjupning av den sociala revolution som MAS-partiet hävdar redan är på gång.

Drastiska ökningar av basmatvarupriserna har också gjort att MAS-regeringen hamnat under tryck från de sociala rörelserna, som utgör paritets väljarbas.

Under de senaste veckorna har priserna på bröd, kyckling, mejeriprodukter och de flesta slags frukt och grönsaker samtliga gått upp dramatiskt, och biljettpriserna inom kollektivtrafiken kommer också att stiga inom en nära framtid.

Detta har satt igång en ökning av den allmänna inflationstakten, som uppgick till 7 procent i juli, vilket överträffade även pessimistiska förväntningar. Detta sopade bort den 5-procentiga löneförhöjning för alla arbetare som trädde i kraft i början av augusti.

Enligt den officiella statistiken är 60 procent av den bolivianska befolkningen fattig och 33 procent extremt fattig. 60 procent av de bolivianska hushållen har officiellt inte tillräckligt med pengar för att kunna möta sina familjers grundläggande näringsbehov.

Men den fattiga befolkningsmajoriteten har inte de extra pengar som krävs för att kunna kompensera för prisökningarna. Om priserna går upp kommer majoriteten i Bolivia att äta mindre. MAS-partiets bas i form av fattig arbetarklass, bönder och ursprungsbefolkningar blir allt mer frustrerad över de ekonomiska bekymmer som regeringspolitiken inte kunnat lösa.

Högerns provokationer

Det mest intensiva trycket på MAS-regeringen kommer från högeroppositionen, som utgörs av eliten av affärsmän och stora jordägare stödda av USA-imperialismen. Dessa inhöstade en betydelsefull seger över MAS-partiet när de lyckades förhindra den konstituerande församlingen från att slutföra sitt arbete innan den 6 augusti. Det drev fram en kompromiss som förlängde den konstituerande församlingen med fyra månader och tvingade den MAS-kontrollerade kongressen att gå med på att varje ny artikel skulle godkännas med två tredjedels majoritet, något som varit en nyckeltvistefråga inom den konstituerande församlingen redan från början.

Vissa högerorganisationer och politiska partier förkastar rakt av förlängningen av den konstituerande församlingen, kallar den för illegal och säger att den gamla konstitutionen borde respekteras. En helsidesannons, bekostad av många betydelsefulla högerorganisationer, tillkännagav att "Den nuvarande konstitutionen är mycket bättre än varje möjligt resultat från en konstituerande församling som illegalt förlängts. Försvara den!" De hävdade vidare att de har "tagit på sig uppgiften att försvara demokratin, friheten, privategendomen..." (Los Tiempos den 29 juni 2007).

José "Tuto" Quiroga, överhuvudet för det ledande högerpartiet i Bolivia, Demokratiska sociala kraften (Podemos), hävdar att även en konstitution som godkänts med två tredjedels majoritet fortfarande borde godkännas av en majoritet i var och en av Bolivias nio delstater. Om detta inte händer säger han att "Folket kommer att uppmana till och säga: utträde. Vi separerar. Vi delar oss."

Detta är inte heller enbart uppblåst retorik. Det är en reell möjlighet att en rörelse för ett separerande kan växa fram, vilket skulle kunna sluta i ett inbördeskrig och/eller en diktatur.

Oppositionen mot den konstituerande församlingen är bara en aspekt av en bredare kampanj från högerns sida för att destabilisera MAS-regeringen och försvaga de sociala rörelserna som utsätter de ekonomiska intressena hos Bolivias härskande klass för risker.

"Media Luna"

Det finns en väldigt kraftfull rörelse för självstyre för de fyra östliga delstater i Bolivia som är kända som "Media Luna" (Halvmånen).

Dessa delstater härbärgerar den stora majoriteten av Bolivias oljereserver, de producerar det mesta av landets jordbruksprodukter, och de är mer industrialiserade än Bolivias västliga delstater.

Även om regeringen stöds av en majoritet på riksplanet så har högern en avsevärd majoritet i "Halvmånen"-delstaterna. Detta är särskilt sant vad gäller autonomifrågan, där autonomi (självstyre) förkastades av en överväldigande majoritet i en landsomfattande folkomröstning i juli 2006, med 62 procent emot och 38 procent för, men som stöddes av en överväldigande majoritet på 69,5 procent i Media Luna-delstaterna.

Om Media Luna-området lyckas få igenom önskemålet om självstyre, skulle det isolera och skydda Bolivias ekonomiska elit och stora jordägare från mycket av Morales ekonomiska reformer. Chansen för en klar och tydlig seger för autonomirörelsen är dock liten, givet regeringens solida majoritetsstöd på riksplaneln. Inte desto mindre har autonomirörelsen använts för att bygga upp en väldigt organiserad och välmobiliserad högeropposition i Media Luna-delstaterna, vilken i slutänden kan komma att omvandlas till en rörelse för avskiljande.

I ledningen för den separatistiska högern i Santa Cruz finns guvernören Ruben Costa och den sk medborgarkommittén Pro-Santa Cruz, som understöds ekonomiskt av storfinansen och de stora jordägarna, men som också har ett omfattande stöd från medel- och överklassen i sin helhet.

Det finns också en organiserad högerungdomsgrupp, Cruz-ungdomen, som då och då tjänstgör som oppositionens kampstyrka i syfte att få demonstrationer att bli våldsamma. Den manade nyligen till beväpning som svar på Morales tillkännagivande att urbefolkningens organisationer skulle delta i den årliga 7 augusti-militärparaden och sade att något sådant vore jämförbart med en utländsk invasion. Militärparaden genomfördes utan några incidenter, men tanken på en tungt beväpnad högerungdomsorganisation i Santa Cruz ligger som en tyngd i medvetandet hos medlemmarna i de sociala rörelserna.

Bolivias stora jordägare är en annan mäktig kraft inom högeroppositionen. MAS-partiet började nyligen genomföra sitt jordreformprogram. I början av augusti tillkännagav det att man skulle konfiskera 600 000 hektar oanvänd mark från agroindustrin (stora jordägare) och dela ut marken till urbefolkningens samhällen lokalt. Som svar på det har de stora jordägarna tillkännagivit att de bildar "motståndskommittéer", och industriledarna har sagt att de är beredda att ta till vapen för att skydda sin egendom mot olagliga konfiskationer, där "Kvantiteten våld som används kommer att stå i proportion till den aggression vi möter ... vi har förpliktelsen och ansvaret att skydda oss själva" (La Prensa den 5 augusti 2007). Morales har svarat med att säga att han kommer att använda militären för att tvinga igenom jordreformen.

Slutligen spelar USA-imperialismens inflytande en viktig roll för högeroppositionen. USA-ambassadören Philip Goldberg kom till Bolivia efter att ha verkat i Kosovo, där han övervakat uppdelningen av Balkanstaterna och Jugoslaviens nedåtgående spiral av sönderfall i inbördeskrig. Där var decentraliserings- och autonomirörelserna inbördeskrigets föregångare. Inom tre månader från hans ankomst blev Media Luna-regionen märkbart mer aggressiv i sina attacker mot MAS-regeringen.

Vägen framåt?

Morales MAS-regering har med dagens mått mätt satt igång ett väldigt radikalt socialt reformprogram. Genom att följa exemplet med Hugo Chavez Bolivariska revolution i Venezuela har man genomfört ett väldigt väl offentliggjort program för delförstatliganden och jordreformer. Morales har också lyckats med att fylla på regeringens kassakistor genom aggressiva omförhandlingar av de transnationella oljebolagskontrakten från de 18 procent dessa bolag betalade i skatt år 2003 och de 50 procent de betalade år 2005, till de 82 procent de betalar nu.

Till följd av höga oljepriser och högre skatter har inkomsterna från kolväteindustrin i Bolivia mer än femdubblats! År 2005 låg oljeinkomsterna på 300 miljoner USA-dollar. År 2007 uppgick de till 1,6 miljarder USA-dollar.

Sociala framsteg

Dessa pengar har gjort det möjligt för MAS-regeringen att genomföra många av sina sociala program, vilket har varit till fördel för arbetare, bönder, urbefolkningar och fattiga. Samtidigt

som Morales och MAS-regeringen har lagt fram olika program för sociala förbättringar har man också gjort sitt bästa för att försäkra medelklassen och de mindre fientliga skikten inom Bolivias kapitalistklass om att man inte tänker gå för långt.

Vicepresidenten Alvaro Garcia Linera, som satt fängslad i ett antal år under diktaturen, är en betydande förespråkare för en boliviansk reformistisk filosofi, vilken framhåller att den första uppgiften i Bolivia är att bygga den bolivianska kapitalismen, som därefter – efter omkring 30 år – kommer att göra socialismen möjlig. I det verkliga livet arbetar dock den bolivianska kapitalistklassen, med stöd av den globala kapitalismen, som en inhemsk oppositionskraft mot alla förändringarna som är till fördel för arbetarklassen, bönderna, urbefolkningarna och den fattiga befolkningsmajoriteten.

Det innebär att de sociala rörelserna måste mobilisera till försvar mot högeroppositionens attacker och kämpa för sina krav på gatorna. Nu när MAS-partiet kontrollerar regeringen kräver de sociala rörelserna helt riktigt att MAS ska genomföra deras krav. Men eftersom det mesta av ekonomin fortfarande kontrolleras av den kapitalistiska oppositionen är regeringens manöverutrymme väldigt begränsat. Så länge regeringen väljer att försöka arbeta inom kapitalismen kan den genomföra få konkreta förbättringar för arbetarna och bönderna.

Avskaffa kapitalismen

De sociala rörelserna i Bolivia behöver ett revolutionärt socialistiskt ledarskap.

Trotsky skrev i Övergångsprogrammet att ”Om kapitalismen är oförmögen att tillgodose de krav som oundvikligen reses ur den ordning den själv skapar, låt den då förgås. Realiserbart eller orealiserbart är ... en fråga om styrkeförhållanden, vilka bara kan avgöras genom kamp.”

Just nu är styrkeförhållandena väldigt mycket till fördel för Bolivias arbetarklass och bönder. Med ett medvetet och revolutionärt ledarskap som förbereder och leder massorna i kamp, kan Bolivias arbetare och bönder störta kapitalismen och skapa en socialistisk ekonomi som tillgodoser den fattiga befolkningsmajoritetens behov.

MAS-regeringen har inte gjort någonting för att organisera, höja medvetenheten hos och leda de sociala rörelserna till den seger över högeroppositionen som de helt klart är kapabla att vinna.

Den har heller inte gett någon assistans i organiserandet av dem till demokratiskt styrda kampkommittéer, och än mindre påbörjat processen att på ett demokratiskt sätt länka ihop dessa kommittéer på delstatlig, regional och nationell nivå.

Detta trots att MAS-regeringens inflytande inom de sociala rörelserna fortfarande är väldigt stort. Den 20 juli i år organiserade regeringen i La Paz den största demonstrationen i Bolivias historia, med 1,5-2 miljoner deltagare (av en befolkning på mindre än 10 miljoner) för att motverka försök från högerelement inom den konstituerande församlingen att flytta huvudstaden till Sucre (som inte ligger i ”Media Luna”-området, men konflikten har tjänat syftet att få den konstituerande församlingen att spåra ur ännu mer).

Demonstrationen ägde i själva verket rum i förstaden El Alto, där MAS-partiet har ett mer än 80-procentigt stöd. Samma El Alto-invånare var den dominerande kraften i gaskrigen, som sparkade ut två nyliberala presidenter. Ett revolutionärt socialistiskt parti behövs för att omvandla denna militanta, radikala befolkning till en revolutionärt socialistisk kraft som skulle vara nyckeln i störtandet av kapitalismen i Bolivia och skapandet av en demokratiskt socialistisk regering och ekonomi.

Istället för att främja den revolutionära utvecklingen av de sociala rörelserna, har begränsningarna i MAS-regeringens reformistiska program tvingat den att aktivt arbeta för att

demobilisera de sociala rörelserna. I vissa fall har regeringen t o m använt sig av militären för att undertrycka grupper som ställer krav som den inte kan uppfylla eller som inte passar in i dess långtidsplan för förändring.

Detta ställer både de sociala rörelserna och MAS-regeringen i ett farligt läge. Genom att försvaga de sociala rörelserna försvagar regeringen den enda kraft som är kapabel att försvara den mot högeroppositionen. Samtidigt måste regeringen gå framåt med de reformer som upprör oppositionen därför att den behöver genomföra dessa reformer för att kunna behålla ens en gnutta stöd från sin bonde- och arbetarbas.

Risken för ett inbördeskrig i Bolivia under de kommande månaderna är väldigt verklig. På grund av det faktum att en betydande 20-procentig andel av Media Lunas befolkning tillhör en urbefolkningsminoritet (på 570 000 människor), kan ett inbördeskrig också föra med sig en kampanj för etnisk rensning och tvångsförflyttningar.

Det faktum att militären fortfarande till stor del kontrolleras av samma gamla garde som förut och möjligheten att de rika östliga delstaterna kan komma att övertyga ett antal militära företrädare att bryta med den federala regeringen, gör också risken för en militärdiktatur ytterst verklig.

Nyckeluppgiften just nu för de sociala rörelserna i Bolivia är att påbörja processen av att organisera sig själva till demokratiskt styrda försvarskommittéer på delstatlig, regional och federal nivå. De måste också demokratisera militären, ge soldaterna och det bolivianska folket rätten att välja och omedelbart kunna återkalla alla militära företrädare. Dessa företrädare bör också ha genomsnittslönen för en gräsrots soldat och deras privata ekonomi bör stå under allmänhetens strikta kontroll.

Socialistiskt program

Begynnelsestadierna i genomförandet av denna uppgift kommer att behöva göras av små revolutionära organisationer med en korrekt socialistisk analys av konkreta händelser och en principiell orientering till massorna.

Den bolivianska revolutionen har stått vid ett vägskil under en viss tid nu, där de sociala rörelsernas vänsterkrafter balanserar emot högerens kapitalistiska opposition. Förrevolutionära situationer varar aldrig särskilt länge, i synnerhet inte när de politiska och ekonomiska förhållandena är så känsliga och instabila som de är i Bolivia.

Under nästa period finns det en väldigt god möjlighet till att vi kommer att få se balansakten falla samman och att en ny, mer revolutionär, rörelse växer fram. Annars kan en period av intensiva konflikter leda till ett inbördeskrig och/eller en högerdiktatur. För att kunna besegra en hotande kontrarevolution och ta kampen framåt till seger, är det nödvändigt att inte bara kämpa för att försvara Morales reformer utan också att koppla ihop detta med kampen för en arbetar- och bonderegering med ett revolutionärt socialistiskt program för att störta kapitalismen.

Roberto Antezana, Alternativa Socialista Revolucionara (CWI Bolivia)